

Waterschap Veluwe

Voorstel

Steenbokstraat 10
Postbus 4142
7320 AC Apeldoorn
[T] (055) 527 29 11
[F] (055) 527 27 04
[E] waterschap@veluwe.nl
[I] www.veluwe.nl

Aan algemeen bestuur 30 september 2010

Portefeuillehouder A.H. Nootboom

Datum	14 september 2010	Thema	Herstel en behoud bijzondere natuur KRW
Opgemaakt door	Projecten	Onderwerp	Raamplan Project Herstel Voorsterbeek (P2085)
Docbasenummer	206700		
Projectnummer	P2085		
Bijlage(n)	Raamplan Voorsterbeek		

1. Beslispunt

Vaststellen van het Raamplan Voorsterbeek.

2. Inleiding

De Voorsterbeek is een van de grootste beeksystemen in het beheergebied en ligt in een prachtig afwisselend cultuurlandschap met landgoederenzone ten zuidoosten van Apeldoorn. Het project Herstel Voorsterbeek heeft betrekking op het tracé van de Voorsterbeek tussen gemaal Middelbeek en Klein Amsterdam (zuidelijk van Klarenbeek). Voor dit project is een Raamplan opgesteld als helder kader voor de verdere uitwerking.

2.1. Aanleiding

Aanleiding voor het project Herstel Voorsterbeek is om het (peil)beheer en de inrichting van deze beek optimaal af te stemmen op de gewenste situatie volgens de functie van KRW-waterlichaam en ecologische verbindingzone. Het raamplan is opgesteld om – na bestuurlijke besluitvorming- te starten met een interactieve gebiedsgerichte samenwerking om maatregelen concreet uit te werken en uit te voeren voor de realisatie van de diverse wateropgaven voor de Voorsterbeek. Besluitvorming is nu aan de orde om alle maatregelen voor 2014 te realiseren. Dit in verband met de medefinanciering door provincie Gelderland via het Uitvoeringsprogramma Waterschap Veluwe 2009-2013.

2.2. Opdrachtomschrijving/doelstelling

Het Raamplan Voorsterbeek is opgesteld om - vanuit een integrale benadering van alle beleid en bestaande belangen - concrete eisen en oplossingsrichtingen in beeld te brengen voor de te treffen beheers- en inrichtingsmaatregelen.

3. Kader/uitgangspunten/vertrekpunten

De maatregelen uit het Raamplan Voorsterbeek zijn -vanwege functietoekenning op deze beek – primair gericht op het behalen van de beleidsdoelen van de Kaderrichtlijn Water, Ecologische verbindingzone model Winde-Kamsalamander en de

Waterschap Veluwe

verdrogingsbestrijding van een TOP-lijstgebied. Hiernaast is in het plan ook nadrukkelijk rekening gehouden met wet- en regelgeving en algemene beleidsdoelstellingen (bijvoorbeeld Waterbeheersplan Veluwe 2010-2015, KRW gebiedsnota en het provinciale Waterplan) en bestaande belangen van bijvoorbeeld peilbeheer, doelmatig onderhoud, natuur, landbouw, recreatie, cultuurhistorie en landschap. Uitgangspunten die verder aan de orde zijn:

- De uitvoering van het project moet voor 2014 gereed zijn vanwege voorwaarden uit het Uitvoeringsprogramma Waterschap Veluwe 2009-2013. Belangrijke uitgangspunten voor de inhoudelijke uitwerking zijn de prestaties uit het Uitvoeringsprogramma Waterschap Veluwe 2009-2013: 4 km natuurvriendelijke oever met 6 hectare inrichting en 1 vispassage in gemaal Middelbeek;
- Afstemming met actieve planprocessen in de omgeving zoals de Beekbergse Poort, Dijkteruglegging Voorsterklei, TOPlijst-gebied Appense veld, landgoederenvisie voor Beekzicht en De Poll. Rekening te houden met de recent afgesloten ruilverkaveling Brummen–Voorst.

4. Argumenten

Met het Raamplan Voorsterbeek is Waterschap Veluwe er in geslaagd om vanuit alle complexe beleidsopgaven, belangen en waarden een overzichtelijk kader te schetsen voor nadere uitwerking van beheer- en inrichtingsmaatregelen aan de Voorsterbeek. Centraal in het raamplan staat de (KRW)uitwerking voor de Voorsterbeek als langzaamstromende midden-/benedenloop op zand. Hierbij is rekening gehouden met de bovenstaande andere beleidsuitgangspunten en voorwaarden. Om optimaal rekening te houden met het schaarse ruimteaanbod zijn de oplossingsrichtingen gebaseerd op een zo minimaal mogelijk ruimtegebruik. In het onderstaande zijn de belangrijkste accenten uit het plan toegelicht.

Slim gebruiken van de bestaande ruimte: onderhoudspaden.

Gelet op de o.a. de afgesloten ruilverkaveling in het gebied is gestreefd om in het landbouwgebied zo min mogelijk maatregelen te treffen. In het landbouwgebied westelijk van de spoorverbinding Apeldoorn-Zutphen voorziet het raamplan vooral in het gebruik van de onderhoudspaden. Het gebruik van de bestaande smalspooronderhoudspaden voor “ruimte voor de beek” is een belangrijke succesfactor voor de inrichting van de beek om de vereiste beekversmalling te realiseren ter verhoging van de stroomsnelheid. Door de versmalling gaat enige afvoercapaciteit in de beek verloren die gecompenseerd kan worden door boven het streefpeil de beek te verbreden tpv het onderhoudspad en elders water vast te houden.

Werk met werk: doelmatig onderhoud en ecologie in de zijsloten

De zijsloten (a-wateren) van de Voorsterbeek zijn ook van grote ecologische waarde voor de beek. In die a-wateren zijn sowieso ook herinrichtingsmaatregelen noodzakelijk omdat er voor 1 juni maaionderhoud nodig is om wateroverlast of peiloverschrijding te voorkomen (bij natte omstandigheden). Het raamplan voorziet in herinrichting van die zijsloten gericht op de versterking van de ecologische functie en verlaging van de (maai)onderhoudsfrequentie tot na 15 juli (Waterbeheersplan Veluwe).

Ruimte voor landbouw houden: focus op landgoederenzone

De landgoederenzone van Beekzicht en De Poll hebben voor het herstel van de beek de hoogste potenties. De ruimtevrage maatregelen in het plan hebben daarom in alle varianten vooral betrekking op de landgoederenzone van Beekzicht en De Poll, ten

Waterschap Veluwe

oosten van de spoorverbinding. Het accent ligt hierbij op het gebruik van oude meanders van de Voorsterbeek op landgoed Beekzicht (met instemming van Landgoed Beekzicht). Het gebruik van de oude meanders resulteert in een stromende smalle bypass naast de hoofdloop van de Voorsterbeek waardoor enkel de basisafvoer stroomt en vispassage plaatsvindt.

Vispassage gemaal Middelbeek: Eenvoudig en doelgericht

Het vispasseerbaar maken van gemaal Middelbeek gebeurt op een "eenvoudige" en efficiënte manier. Via de oude meanders wordt de basisafvoer van de Voorsterbeek namelijk aangesloten op de lager gelegen Lage Leiding. Dit a-water (en KRW-lichaam) komt ook uit in gemaal Middelbeek en zorgt voor de afwatering van de Oude IJssel. Door nu alleen de stuw (van de Lage Leiding) in het gemaal Middelbeek vispasseerbaar te maken (ipv 2 stuwen en niet de pompen aan te passen) wordt de Voorsterbeek en de Lage Leiding vispasseerbaar. De afvoerpieken in de Voorsterbeek worden niet via de meander en de Lage Leiding afgevoerd maar via de bestaande hoofdloop van de Voorsterbeek. Om de nieuwe waterhuishouding in de Lage Leiding te optimaliseren (en de lokstroom vanuit het gemaal voor visoptrek), is de aanpassing van stuw Groothuis (vispassage en vasthouden/bergen water) in de Lage Leiding ook noodzakelijk en opgenomen in het Raamplan. De aanleg van een vispassage staat geprogrammeerd ikv het KRW-programma in het Waterbeheersplan.

Buitendijkstrace

Het (buitendijkse)tracé van de Voorsterbeek tussen gemaal Middelbeek en de IJssel wordt beschouwd in een ander project in het kader van de KRW-maatregelen voor de IJssel. Echter is een juiste ecologische inrichting van dit tracé van doorslaggevend belang voor de gehele Voorsterbeek (visoptrek & ecologische verbinding met de IJssel). Daarom is in het Raamplan hier toch beperkt aandacht aan gegeven door de bestaande stortstenen stuw bij de uitmonding vispasseerbaar te maken.

Stroomgebiedsaanpak van afvoerpieken

De belangrijkste conclusie is dat het herstel van de Voorsterbeek mogelijk is als op stroomgebiedniveau een natuurlijk, gedempt afvoerregime en stroming wordt hersteld. Hiervoor zijn maatregelen (plaatselijke kunstwerken) nodig om in het gehele stroomgebied water vast te houden en te bergen. Dit wordt nader onderzocht met hydrologische modelstudies.

5. Maatschappelijk draagvlak

Het raamplan is opgesteld in afstemming met overheden (gemeente Voorst, Beekbergse Poort) en verkennende gesprekken met vertegenwoordigers van landgoed Beekzicht en De Poll. Een uitgebreide maatschappelijke consultatie was nu niet aan de orde en volgt na de besluitvorming van dit raamplan. Met het project Dijkteruglegging Voorsterklei is op hoofdlijnen uitwisseling geweest omdat de plangebieden niet overlappen. Vertegenwoordigers van landgoed Beekzicht en De Poll hebben aangegeven in beginsel positief te staan tegenover de maatregelen uit het raamplan en in principe hieraan mee willen werken.

Waterschap Veluwe

6. Bestuurlijke/juridische consequenties

In dit Raamplan stelt het Algemeen Bestuur van Waterschap Veluwe de kaders vast voor verder gebiedsuitwerking. Die nadere uitwerking (*waar precies welke maatregelen kunnen worden genomen*) vindt –volgens de Waterwet- plaats in de projectplannen waarop de inspraakprocedure van toepassing is. Dit betekent dat het ontwerp projectplan vooraf wordt gepubliceerd en ter inzage gelegd en dat er zo nodig inspraakbijeenkomsten worden georganiseerd. Burgers die het niet eens zijn met een projectplan, kunnen daartegen beroep instellen bij de rechtbank. De vrijgave voor inspraak en vaststelling van deze projectplannen zal door d&h geschieden, conform de delegatie in de Organisatieverordening.

7. Financiën/begroting

De financiering van het project Herstel Voorsterbeek is geregeld in het Uitvoeringsprogramma Waterschap Veluwe 2009-2013 (80% subsidie provincie Gelderland conform beschikking van 29 juli 2010). De totale kosten van de voorbereidings- en uitvoeringsfase zijn hierbij geraamd op € 1.250.000. Voor de uit te voeren projectonderdelen worden t.z.t. afzonderlijke kredieten aangevraagd. Het betreft de aanleg van 4 km natuurvriendelijke oever, 6 hectare stapsteen en de vispassage van gemaal Middelbeek. In het kader van het project KRW IJssel wordt de vispassage in gemaal Middelbeek voor 50% mede gefinancierd door Rijkswaterstaat en maatregelen in het buitendijkse tracé (beekmondungen) voor 100%.

8. Relevante uitvoeringsaspecten

Na vaststelling van dit Raamplan worden verder gewerkt aan de nadere uitwerking van mogelijke maatregelen via een interactief gebiedsproces. Van grote kansen voor een snelle uitvoering is reeds sprake bij het hergebruik van de oude meanders op het landgoed Beekzicht. Bovendien zal komende jaar gestart worden met de uitwerking van de vispassage in gemaal Middelbeek (financiering Rijkswaterstaat).

Waar wenselijk en mogelijk, wordt bij de uitvoering rekening gehouden met gewenste maatregelen voor bijvoorbeeld de TOPlijst-gebieden en het herstel van de cultuurhistorie van de Appense Bandijk. Een risicofactor is de grondbeschikbaarheid. Daarom richt dit project zich zoveel mogelijk op doelrealisatie door ook maatregelen te treffen binnen bestaande waterhuishoudkundige infrastructuur en de opgaven voor het doelmatig onderhoud. Op stroomgebiedniveau wordt gezocht om door eenvoudige maatregelen om het afvoerregime te verbeteren door tijdelijk water vast te houden of te bergen of het waterpeil te optimaliseren gericht op verdrogingsbestrijding en een hogere totaal gewasopbrengst voor de landbouw. Inzet op ontwikkeling van groene of blauwe diensten kan mogelijk een bijdrage leveren.

Het college van dijkgraaf en heemraden